ΚΡΙΤΙΚΗ

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΚΙΑΣ ΑΝΑΛΥΤΗ - ΕΡΡΙΚΟΥ ΙΨΕΝ

«Ρόσμερσχολμ»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ακόμη ένα έργο του μεγάλου Νορβηγού δραματουργού μέσα στο κλίμα της πάλης του για το ξετίναγμα των κοινωνικών συμβάσεων, της αλχημείας των δογμάτων σε ρομαντικά καλούπια, που διατηρούσε ανέπαφα ο 19ος αιώνας, ο Ίψεν (1828-1906) με το έργο Πέερ - Γκυντ πέρασε σαν ποταμός από τις όχθες ενός εξπρεσιονιστικού τοπίου μίας ξέφρενης φαντασίας, για να φτάσει με τους «Βρικόλακες» στο ρεαλισμό (1881) και να σταθεί στην Αγριόπαπια (1884) που θεωρήθηκε σαν κάτι το πολύ ανώτερο απ' ό,τι γράφηκε μέχρι τότε στη ρεαλιστική δραματογραφία.

Δύο χρόνια αργότερα (1886) έρχεται το «Ρόσμερσχολμ» έργο στο βάθος πνευματικά συμβολικό, όπου ο Ίψεν συγκέντρωσε την προσοχή του στη χειραφετημένη γυναίκα. Στο «Κουκλόσπιτο» η Νόρα γίνεται ελεύθερη. Στο «Ρόσμερσχολμ», η Ρεβέκκα Βεστ δεν έχει καθόλου δεσμά, ούτε δική της πατρίδα. Είναι οικονόμα στο σπίτι του Γιοχάνες Ρόσμερ, ιδιοκτήτη του Ρόσμερσχολμ. Θέλει να γίνει γυναίκα του πρώην πάστορα που τώρα είναι πια και άπιστος και άθεος. Κατοικεί σ' ένα σπίτι κοντά σ' έναν καταρράχτη που από πάνω του υπάρχει μία γέφυρα.

Απ' αυτή τη γέφυρα αυτοκτόνησε πριν από μερικά χρόνια η πρώην γυναίκα του πάστορα. Τώρα, έχει δίπλα του τη Ρεβέκα μία γυναίκα κάπως μυστηριώδη που ασκεί πάνω του γοητεία αυτοκαταστροφική, την ίδια που ασκούσε και στην πρώτη γυναίκα του πριν αυτοκτονήσει. Το αν έγινε αιτία ν' αυτοκτονήσει η γυναίκα του πάστορα δε διαγράφεται καθαρά στο έργο.

Πάντως, διαφαίνεται μία μεγάλη επιρροή στον πάστορα, η οποία κρύβει και το μυστήριο από πού προέρχεται. Έξω από το σπίτι ακούγεται πάντα ο ήχος του νερού που πέφτει από τον καταρράχτη. Είναι μία μυστηριώδης επίκληση πτώσης, ένα κάλεσμα εφιαλτικό και λυτρωτικό συνάμα κάτι δύσκολο να το παρομοιάσει κάποιος μ' έναν άλλο ήχο, όπως ας πούμε τον ήχο του ρολογιού.

Εδώ δεν είναι κάτι που φεύγει. Είναι κάτι που καλεί και σένα κοντά του στην Εδέμ ή στην κόλαση. Και ο πάστωρ, άνθρωπος με φωλιασμένα στο υποσυνείδητό του συναισθήματα ενοχής για την παλιά πίστη, για την τωρινή απιστία για τον λόγο του Θεού που γίνεται το κάλεσμα της φύσης για ένα λυτρωτικό τέλος, δεν το αντέχει.

Στο μυαλό του φωλιάζει η σκέψη πώς να χτυπήσει το «Ταμπουρωμένο ασκέρι του συντηρητικού κλήρου» που αυτός αποσκίρτησε και τώρα αναζητεί τη δικαίωση αυτής του της αποσκίρτησης. Η αυτοκτονία είναι ένα χτύπημα σ' αυτό το δόγμα της ύψιστης αμαρτίας του να καταστρέψεις της ζωή που σου εδώρησε ο Πλάστης. Αυτοκτονεί μαζί με τη Ρεββέκα που τον παρέσυρε χέρι με χέρι στον θάνατο, με τον ίδιο τρόπο που αυτοκτόνησε και η γυναίκα του Μπεάτα.

Ο Ίψεν στο έργο αυτό δίνει τον τύπο μίας «καινούργιας γυναίκας». Είναι προάγγελος της Έντας Γκάμπλερ, ιδίως στις σκηνές που οδηγούν στο αναπόφευκτο τέλος της.

Πιστεύω πως η παράσταση που είδαμε ήταν αρκετά επιτυχημένη. Δεν είχε το συνηθισμένο ρεαλιστικό στοιχείο που κυριαρχεί στις άλλες παρελάσεις των έργων του Ίψεν. Εδώ έπνεε ένας άνεμος μυστηρίου, μία εσωτερικότητα από τα έγκατα της ανθρώπινης ψυχής.

Ο σκηνοθέτης Κωστής Καπελώνης παραμέρισε κάπως τα ποιητικά στοιχεία του έργου χωρίς να κάνει κατάχρηση γιατί δεν υπάρχει σύγκριση ας πούμε με κάποιο από τα έργα του Τσέχωφ που η ίδια η ματαιότητα κυνηγάει τον ίσκιο της αφού είναι δικός της και αντιληπτός σε κάθε της στάση και στιγμή.

Με τη συνεργασία της Κατερίνας Σωτηρίου στα σκηνικά και τα κοστούμια και τον Μιχάλη Δέλτα στη μουσική, έδωσαν μία αρκετά πειστική ατμόσφαιρα σ' ένα έργο που ο ρεαλισμός βαραίνει στη ζυγαριά από την αίσθηση και τα ποιητικά τεχνάσματα θα έδιναν μίαν άλλη κατεύθυνση στο έργο, αφού η τραγικότητα μίας σχέσης σαν της Ρεββέκας με τον πάστορα, αγγίζει τα όρια του καταστροφικού τέλους, χωρίς την επιρροή του περιβάλλοντος από συσσώρευση αναμνηστικών εφέ.

Ο Νικήτας Τσακίρογλου στον κεντρικό ρόλο, είναι ο ερμηνευτής πάντα χαρακτήρων, που προσιδιάζουν σε μία καταστροφική στάση προσώπων επιρρεπών σε αμφιλεγόμενες διαθέσεις. Έδωσε όλες τις λεπτομέρειες του ρόλου του μέσα στη διαβρωτική ατμόσφαιρα που δημιουργούσε η Δήμητρα Χατούπη (Ρεββέκα Βεστ). Ο Γιώργο Τζώρτζης στον ρόλο του κυνηγητή Κρος και ο Γιώργος Τσιτσόπουλος κινήθηκαν άνετα στους ρόλους τους. Η Σούλα Αθανασιάδου έστω και σ' ένα ρόλο με μικρές απαιτήσεις ζωντάνεψε μέσα από τις παλιές της εμφανίσεις.